# GEOGRAFIK NOMLARNING YOZILISHI VA TRANSKRIPSIYASI

**Sherzod Ibroim o'g'li Ibroimov**
Toshkent viloyati Chirchiq davlat pedagogika institute, Tabiiy fanlar fakulteti

**Saida Zunnunovna Mirzarahimova**
Toshkent viloyati Chirchiq shahar 12-umumiy o‘rta ta’lim maktabi
Ona tili va adabiyoti fani o‘qituvchisi

## ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada joy nomlarinig yozilishi, talaffuz qilinishi va ayrim xolatda tarjima qilinishi va tarjima qilinmaslik sabablari yoritilgan.

**Kalit so’zlar:** toponim, turdosh, defiz, kartografiya.

# WRITING AND TRANSCRIPTION OF GEOGRAPHICAL NAMES

**Sherzod Ibroim ogli Ibroimov**
Tashkent region Chirchik state pedagogical institutes
Faculty of Natural Sciences

**Saida Zunnunovna Mirzarahimova**
Chirchik city, Tashkent region
12th General High School
Native language and literature teacher

## ABSTRACT

This article discusses the reasons why place names are spelled, pronounced, and in some cases translated and not translated.

**Keywords:** toponym, genus, hyphen, cartography.

## KIRISH

Geografik nomlar geografik kartalar va planlarning ajralmas tarkibiy qismi hisoblanadi. Shu bilan birgalikda talay toponimlar qonuniy hujjatlarda hukumat qarorlarida ma`muriy boshqaruv organlari faoliyatida, transport aloqa ishlarida xilma-xil ma`lumotnomalarda ilmiy ta`limiy, axborot va boshqa nashrlarda ko`plab uchrab turadi. Geografik nomlarni nuqsonsiz to`g`ri yozish, inson umumiy ilmiy savodxonligining uzviy bir qismidir.

Geografik nom - toponim ham so`z, lekin biron ob`ektni ifodalaydigan atoqli ot. O`zbekiston hududida barcha geografik nomlar o`zbek tili imlosining amaldagi qoidalari asosida yoziladi. Quyidagi geografik nomlarni qo`shib yoki ajratib yozish geografik nomalar tarkibiy qismlarini bosh harflar yoki kichik harflar bilan yozish otlar sonlar va geografik nomlarning yozilish qoidalari keltirilgan geografik nomlarni yozishda xilma-xillikka yo`l qo`ymaslik, ularni yozishni

qattiylashtirish ya`niy standartlashtirishga yordam beradigan rasmiy hujjatdir. Bu qoidalar O`zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi geodeziya va kartografiya va davlat kadastiri boshqarmasi tomonidan 2004-yilda tasdiqlangan bu qoidalar geografiya fanlar doktori Suyun Qorayev tomonidan tuzilgan bo`lib, geoinformatika va kadastr milliy markazi toponimika labaratoriyasida S.Qorayev tomonidan tuzilib tayyorlangan (Taqrizchilar geografik fanlar nomzodi dots. P.G`ulomov va filologiya fanlar nomzodi T.Ernazarov).

## ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Geografik nomlar yozilishining asosiy qoidalari

- O`zbek tilida ikki va undan ortiq so`zlardan turdosh otlardan qo`shma (murakkab) geografik nomlar qo`shilib yoziladi.

✓ Ot + ot - Qorovulbozor Qumqo`rg`on Qiziltepa Qo`qon qishloq; Sifat + ot; yomon jar Kattaqishloq Uzunsoy, Egrisuv,

✓ Son+Ot; Beshbuloq, Xushrabod, Qo`shko`prik, Mingchuqur, Oltariq,

✓ Ot + Fel; Qoyqirilgan qal`a, Usta o`ldi, Uloq o`ynar,

Birinchi tarkibiy qismi sifatidan ikkinchi tarkibiy qismi geografik terminlardan iborat bo`lganda:

✓ Balandmacht, Balandchayla, Oqqo`rg`on, Oqtepa, Ko`kbuloq,

Birinchi tarkibiy qismi sondan , ikinchi tarkibiy qismi geografik termindan iborat bo`lganda:

✓ Beshariq, Yolg`izbog`, Yakkasaroy, Yakkatol, Qo`shtol.

Birinchi tarkibiy qismi tartib sondan, ikkinchi tarkibiy qismi geografik termindan iborat bo`lganda: O`nikkinchi qishloq (G`uzorda) geografik nomlar qo`shib yoziladi. O`zbek tilida ikki va undan ortiq so`zlardan iborat qo`shma geografik nomlar qo`shib yoziladi.

✓ Ot+ot : birinchi tarkibiy qismi kishi ismi familiyasidan ikkinchi tarkibiy qismi geografik termindan iborat bo`lganda: Haqqulobod, Ismoiltepa, Fayoztepa, Rahimobod

✓ Ot+ot : bitinchi tarkibiy qismi etnonimlardan, ikkinchi tarkibiy qismi geografik termindan iborat bo`lganda : Naymansaroy, Qipchoqsaroy, Qozoqqishloq, Tojikqishloq

✓ Ot+ot: har ikala qismini ham geografik ijtimoiy - iqtisodiy terminlardan iborat bo`lganda: Qoravulbozor, Tegirmontoshi, Qumquduq,

✓ Sifat +ot: Birinchi tarkibiy qismi sifatidan ikkinchi tarkibiy qismi geografik termindan – Balandravot, Oqrabot, Qiziljar, Sarisuv,

✓ Son+ot: birinchi tarkibiy qismi sondan ikkinchi tarkibiy qismi geografik termindan iborat bo`lganda: Mingchinor, Yakkasaroy, Qo`shhovuz, Uchquduq, Qirqquloch. Ikinchi tarkibiy qismi o`simlik yoki hayvon nomidan iborat bo`lganda: Qo`shtol, Beshyog`och, Qo`shchinor, Mingo`rin, Mingchinor.

Ayrim (alohida) yoziladi

Geogarfik nomalar oldida qandaydir sifat kelganda

✓ Katta Oqtepa, Katta Qorabog`, Katta Oqqo`rg`on
✓ Kichik Aravon, Kichik Toshloq, Past Chimqo`rg`on
✓ Paski Oyoqchi, Pastki Qoraqo`rg`on
✓ Quyi Beshrabot, Quyi Xo`jabod
✓ Eski Xaqqulobod, Eski Beshariq
✓ Etak Saroy, Etak Qoramazor
✓ O`rta Sho`rchi, O`rta Beshkent
✓ Yangi Naynova, Yangi Nishon, Yangi Mirishkor
✓ Yuqori Olot, Yuqori Pastdarg`am

Kishilarning ismi - familiyasidan taxaluslaridan iborat geografik nomlar alohida yoziladi.

✓ Parda Tursun ko`chasi, A.navoiy mahallasi Habib Abdulayev maydoni, Sharof Rashidov tumani , Amur Temur xiyoboni, General Uzoqov ko`chasi, Buyuk ipak yo`li bekati, O`zbekistonning besh yilligiga dohasi, istiqlolning o`n yilligiga shaharchasi

Qo`shtirnoq ichiga olinadigan nomlar zavod-fabrikalar, hissadorlik jamiyatlari, shirkat xo`jaliklari, korxonalar va firmalarning nomalari, shahar qishloq nomidan olingan bo`lsa qo`shtirnoqqa olinadi.

✓ “Malina” fermasi “Sharq” tikuvchilik hissadorlik jamiyati “Kitob” agrofermasi “Rustam” litseyi.

Geografik ob`ektlarning matbuot organlarining nomlari bilan atalgan toponimlar karta va joy-planda qo`shtirnoqsiz yoziladi.

✓ Movoraunnahr ko`chasi, O`zbekiston ovozi gazetasi ko`chasi, O`zbekiston sharchasi, Yangiqo`rg`on mahallasi, Qorluqbog`on mahallasi, Gulshan mahallasi.

Geografik nomlar tarkibiga kirgan tartib sonlar nomning oldidga birinchi o`rinda so`z bilan yoziladi.

✓ birinchi Beshqayrag`och ko`chasi, Sakkizinchi Mart qo`rg`onchasi,

Geografik ob`ektning turini bildirgan so`zlar geografik terminlar hisoblanadi.

✓ ko`l, cho`l, tog`, adir, ariq, orol, quduq, muzlik, botqoqlik, soy, qirg`oq, sharshara, qir, adir kanali, tekislik, daryo qishloq, shahar.

Geografik terminlar turdosh otlar bo`lganidan geografik nomdan keyin kichik harflar bilan alohida yoziladi.

**NATIJA**

Geografik terminlar toponimlar tarkibiga kirganda qo`shib yoziladi va shu geografik nomlardan keyin yana takrorlanishi mumkin.

✓ Qoratog` tog`i, Ko`hitang tog`lari, Oqtepa tepaligi, Sirdaryo daryosi, Issiqko`l ko`li, xaritalarda alohida punktlarning nomlari yonida ularning turlarini bildiradigan so`zlar yozilmaydi.

O`zbek toponimlarida geografik terminlar har doim geografik nomidan keyin yoziladi;

✓ Nurota to`lari, Katta Farg`ona kanali, Qarshi bosh kanali, Oqquduq qudug`i.

O`zbekiston toponimlarida ko`p uchraydi, ular odatda ikki xil bo`ladi. Tabiiy geografiyaga oid terminlar. Ijtimoiy iqtisodiy geografiyaga oid terminlar. Bu xil terminlar guruhini yana ikkiga bo`lish mumkin. Ilmiy asarlarda darsliklarda faol ishlatiladigan geografik terminlar;

✓ adir, ariq, arna, bo`yin daryo, dasht, davon, yoyilma, jar, zovur, kechuv, karst, ko`l, nahr, sardoba, sel, soy, supa, botiq, taqir, tepa, tumshuq, to`qay, sharshara, cho`qqi, o`zan, qayr

Ilmiy adabiyotga kirilmagan lekin xalq shevalarida ishlatiladigan yoki joy nomlari bor geografik terminlar bunday terminlar ilmiy terminalogiyani boyitish manbai hisoblanadi.

✓ aqba, badoq, duoba, sag`onoq, ko`l, tal

kabi mahalliy geografik ob`ektlarning nomlari tarkibida uchraydi.

Janubiy tomonga qaraganda yon bag`ir termin bilan oftob ro`y deyiladi. Bunday yon bag`ir ba`zi regionlarda kungay, Kunash, Kuas, Oftob chuvoq, shuvoq, deyishadi. Geografik temrinlar joy nomlari tarkibida ikinchi o`rinda keladi va qo`shib yoziladi.

✓ Ayridosh, Beshariq, Oqbuloq, Qoradaryo, Yetimtov, Shirinquduq, Mirzacho`l, Kattato`qay.

Geografik terminlar toponimning old tomonida ham kelishi mumkin.

✓ Jarqo`rg`on, Bandixon, Cho`lbayr, Toshaxo`r.

Geografik terminlar shaklida ham o`z holicha mustaqil toponimlar shaklida ham uchraydi.

✓ Aqba, band, gaza, G`uzor, jar, Zax, nav, Orol, rig, chim, chashma, chorbog`, va boshqalar.

Har doim ham geografik ob`ekt turini bildirvermaydi. Buning sababi shuki bir ob`ektning nomi ikki yoki bir necha obekt nomiga aylanishi mumkin.

✓ Sirdaryo degan shahar stansiya viloyat bo`lishi mumkin.

Shuningdek;

✓ Beshariq, Oqsuv, Qoratog`, Tuyayaylov, Uchquduq, aholi punktlari va boshqa ob`ektlar bo`lishi ham mumkin.

Bunday hollarda har qanday toponimdan keyin ob`ekt nomi yozibn qo`yiladi.

✓ Oqtosh kurorti, Qo`rg`ontepa shahri.

Geografik nomlar tarkibidagi terminlar jonli til so`zlaridan iborat bo`lishi mumkin. Yani terminlar umumiy qabul qilingan terminlardan farq qilib, faqatgina shevalarda qo`llanib kelishi mumkin. Bunday holda jonli til terminlari adabiy til terminlari ishlatilmaydi. Jonli til terminlari saqlab kelinadi. Terminlar turli joylarda turlicha talaffuz qilishi mumkin. Jonli til so`zlaridan iborat terminlarning tallaffuz shakli joy nomlarida saqlanib qoladi. Bu bilan tarixiyligimiz so`z boyligimiz asrab qolinadi.

Geografik nomlar yozilishida defiz- birinchi tarkibiy qismi ot yoki sifatdan ikkinchi komponenti atoqli otdan iborat bo`lgan toponimlarda ishlatilib, har ikala komponenti ham katta harf bilan yoziladi.

✓ Chig`atoy-Oqtepa, Dasht- Azlartepa, Pistakend, Chobog`- Boyg`ondi.

Ba`zi qishloq qishloq so`zlaridan iborat toponimlar orasiga defiz qo`yilib, ikkinchi tarkibiy qismi ikkinchi harf bilan yoziladi.

✓ Ishchi dehqon, Oppon – soppon, shirin-shirin.

Birinchi tarkibiy qismi fe’l ikkinchi tarkibiy qismi toponim bo`lgan geografik nomalr defiz orqali yoziladi.

✓ Qolgan - Sir, Qolgan – Chirchiq

**-lik** va –**liq** afekslari bilan keladigan toponimlar. Yer mulk egasi ma’nosidagi joy nomlari tarkibidagi **lik** yozilsa, boylar yashaydigan aholi manzili **liq** shaklida yoziladi. Ish faoliyati manosidagi “xo`jalik” so`zi bilan “Xo`jalar“ yashaydigan mahalla manosida toponim **-liq** talaffiz qilinadi va yoziladi. Suv oqadigan vodiy manosidagi toponim “Soylik ” termini bilan, soyi ko`p manosidagi qishloq soylik deb talaffuz qilinadi va yoziladi.

**-liq** affiksi ko`proq shahar qishloqlar tarkibida aholi punkiti xalqining qayirdan qaysi urug` qabiladan ekanligini bildiradi. “Chimboylik” Chimboy urug`i yashaydigan qishloq, “Jomboyliq” Jomboy urug`i vakllari yashaydigan qishhloq Oqqurg`onlik “Oqqurg`ondan chiqqan kishilar qishlog`i”, Quqonlik - “Quqondan chiqqan kishilar yashaydi qishloq ”. Tarjima nomlar -geografik ob`ektning joylashgan o`rni, boshqa ob`ektlarga nisbatan aniq jihatini ifodalaydigan, nomdan

ajratib yoziladigan toponimlardir. Janubiy Osiyo, Shimoliy Amerika, ammo toponimning sifatini, xususiyatini ifodalaydigan qo`shma so`zdan tarkibli bo`lganda tarjima qilinmaydi.

✓ Grenlandiya-Yashil yer, Shpisbergen-Nyza tog`, Buenos-Ayris yaxshi havo va hokaza mazmunda keladi.

Demak geografik ob`ektning mazmuniga singdirilgan so`zlar tarjima qilinmay asl holida yoziladi.

**MUHOKAMA**

Toponimika, umuman tilshunoslikda transkripsiya tushunchasi bor. Nutq tovushlarning barcha xususiyatlarini ozuvda ifodaalsh bo`lgan shartli turi, maxsus belgilar ositalar so`zdagi asosiy fonema - o`zbek negiz ma`no va tovush berilishi oshqa tillar – shu nom talgan tilning grammatik xususiyatlarini saqlab qolgan holda nomning o`zbek yoki boshqa tillarda ifodalanishi.

Qirg`iz tilda tog`-too, suv-suu eb talaffuz etiladi. Nom tarkibidagi bunday so`zlar shu holatda beriladi .Geografik nomlar transkripsiyasi toponimika ilmining alohida bo`limi, chunki xaritalaridagi geografik nomlarning yozilishi boshqa tillarda, masalan o`zbek tilida berilayotganda nomning ma`nosi, qo`shimchalari, talaffuzi ma`no beradigan darajada o`zgarib ketmasligi kerak.

An`anaviy tarjima qilib kelingan nomlarga;

✓ O`lik dengiz, Janubiy Afrika Respublikasi, Ignburni, shamolliy orollar, Marjon dengizi, O’rta Yer dengizi, Shimoliy dengiz, Olovli Yer orollari, Markaziy Afrika Respublikasi, Shimoliy Muz okeani.

Ayni vaqtda-poleneziya, -ko`p orollar, melaneziya–qora orollar, mikroneziya–kichik orollar, galopogas-toshbaqa orollari, krivoy Rog-egri shoh, Terskay Olatog`-teskari olatog`, Xokaydo – shimoliy orol, Xuanxe – Sariq daryo, ShvalvaldQora o`rmon, Eri ko`liHind qabilasi nomi- Mushuk, EridreyaQizil evbeya oroli, qadimgi yunonha yaxshi yashash–yei–axshi, Ko`knor ko`li – mo`g`ilcha ko`k ko`l, Lakkadiv orollari nomi, Sanskrit tilida – laksh-yuz min, dvepa-orollar, - yuz ming orollar, Mesopotamiya – daryolar oralig`i, isisipi – Amerika hindi, Kri va Chipavayev Amerika qabilalari tilida, Missi – katta , sipi-daryo, Michiga ko`li nomi ham Chipavaya qabilalari tilidan - Katta ko`l, Yamayka – buloqli orol, aman - nemis tilida - ya – yer, mal- oxoiri va boshqalar tarjima qilinmaydi.

Kal`ka - tarjima nomlarni bilih ham geografik ta`limda muhim masala. Shimoliy okeani, Olovli Yer orollari, Yashil burun orollari, BAA lari kabi nomlar tarjimada – aynan mazmunan tarjima qilinib beriladi.

✓ Yaponya - Nippon – Ni-quyosh, pon- mamlakat, yani quyosh chiqadigan mamlakat, Vensuella – kichkina Venesuella , o`lan - ude – Ude daryosidagi qizil shahar Koloroda – Bo`yalgan daryo, Rio-Negru – Qora daryo, va boshqa shunga o`xshashlar kalkaga tortilmaydi, demak tarjima qilinmaydi.

Toponimikada eng nozik masalalardan biri, ananaviy nomlar bo`lib, bunday nomlarni shu davlat aholisi bilmaydi. Shuningdek Albaniya – o`z xalqida Shikiperiya, Germaniya – Doyechland Finlandiya – Suomi , Parij – Pari , Vena – Ven, Oltinshoh buxtasi – xalich , shaxzoda orolari – Qushladalar, Shipetbergin-Saval`bar va hakozo. Geograf bu ananaviy nomlarni bilishi kerak.

Metomarfara nomlar boshqa tillardagi nomlardan so`zlar. Metofora atamalar o`xshatib hayvon o`simlik odamga o`xshatilgan so`zlardan yasalgan toponimlar – Odamtosh Arratosh, Quytosh metafora yunoncha o`xshatish, adabiyotda so`z yoki iborani o`xshatisga asoslangan ko`chma ma'noda ishlatish. Majoziy yoki istiora ham deyiladfi. Istiora –arabcha qarz olish –jonli til va badiy adabiyotda keng qo`llaniladigan tasvir vositasi –o`t yurak, po`lat iroda. Jonli tildan olingan geografik nomlar –Turki yada Tavr tog`i-buqaga o`xshagani uchun, Alpdagi Yungfrau – kelinchakdek jazibali, Turkmanistondagi Bodgiz –yoqimli shamol (Bodxayir – Mahmud ibn Vali, Baxr al –asror asari Tojikistondagi Bartang –tor dara, O`zbekistondagi Tarqapchigoy-tor dara qapchig`ay qadimiy turkiy so`z –qopga o`xshash) Patagoniya-uzun oyoq, jun oyoq -Magellan hamrohlari mahalliy hindlar daroz-uzun oyoqlariga jun o`raganlarni ko`rgani uchun shunday atagan. Metafora atama va nomlar tarjima qilinmaydi, birgalikda talaffuzi qanday bo`lsa shunday.

## XULOSA

Mahalliy milliy atama - adir, soz, qoq va boshqalar haqida fikr yuritdik. Ulardan yasalgan toponimlar - sozagan - (asli soz olingan) ishloq, tangi xaram (Dehqonobodning avvalgi nomi) Ko`hitang tog`i, G`allaorol va boshqalar Metaforaga misol bo`la oladi.

## REFERENCES

1. Shomurodova Shahnoza Gayratovna Chimyon-Chorvoq dam olish zonasi bilan qoplangan Tyanshan tog'laridagi tabiiy ko'llar // Evropa ilmiy sharhi. 2018. №9-10-1. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/the-natural-lakes-at-the-tianshan-mountains-covered-in-chimgan-charvak-recreation-zone (data obrazcheniya: 18.01.2021).
2. Shernaev, A. O. (2020). GEOGRAFIYA DARSLARINI O'QITISHDA ATLAS VA XARITALAR BILAN ISHLASH TEXNOLOGIYALARI. Academic research in educational sciences, (4), 657-662.

3. Ражабов, Ф. Лобар Джураева, & Асрор Махмадалиев (2020). УЗБЕКИСТОН ФЕРМЕР ХУЖАЛИКЛАРИ: РИВОЖЛАНИШИ, ИХТИСОСЛАШУВИ, ГЕОГРАФИЯСИ. Academic research in educational sciences,(3), 674-686.
4. Jurayeva, L. V., & Yeshinbetova, G. A. (2020). NOZOOGEOGRAFIK VAZIYATNI YAXSHILASHNING IJTIMOIY-IQTISODIY VA EKOLOGIK MUAMMOLARNI O'RGANISH PRINSIPLARI. Academic research in educational sciences, (4), 630-638.
5. Джумабаева, С. К. (2020). ГЕОГРАФИЯ ФАНИНИ ЎҚИТИШ МЕТОДИКАСИ ФАНИНИ ЎҚИТИШДА НОАНЪАНАВИЙ МЕТОДЛАРНИНГ ЎРНИ ВА АҲАМИЯТИ. Academic research in educational sciences, (4), 663-671.
6. Oybek Uralovich Abdimurotov (2020). TABIIY GEOGRAFIYA DARSLARINI MUSTAQIL O'RGANISHDA INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISHNING IMKONIYATLARI. Academic research in educational sciences, (3), 1306-1312.
7. Sherzod Ibroimov, & Muhayyo Madaminova (2020). MAKTABLARDA GEOGRAFIYA FANINI O'QITISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH. Academic research in educational sciences, (1), 54-60. doi: 10.24411/2181-1385-2020-00009
8. Ражабов, Ф. Т., & Абдимуротов, О. У. (2020). ТАБИИЙ ГЕОГРАФИЯ КУРСЛАРИДА АМАЛИЙ МАШҒУЛОТЛАРНИ ТАШКИЛ ҚИЛИШДА ЯНГИ ПЕДАГОГИК ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИ ҚЎЛЛАШ УСЛУБИЁТИ. Academic research in educational sciences, (4), 663-671.
9. Sharipov Shavkat Mukhamajanovich, Shomurodova Shahnoza Gayratovna, Gudalov Mirkomil Ravshanovich (2020) THE USE OF THE MOUNTAIN KARS IN THE TOURISM SPHERE IN CORT AND RECREATION ZONE OF CHIMGAN-CHARVAK. Journal of Critical Reviews, 7 (3), 475-481. doi:10.31838/jcr.07.03.87
10. Шерзод Иброим Ўғли Иброимов, & Гулчехра Курдашевна Юсупова (2021). БОШЛАНҒИЧ СИНФЛАРДА ЎҚУВ ЖАРАЁНИНИ ТАШКИЛ ЭТИШНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ (ТАБИАТШУНОСЛИК ФАНИ МИСОЛИДА). Academic research in educational sciences, 2 (Special Issue 1), 370-378.
11. Shernayev Akbar (2020/1/30) Abstracts of V International Scientific and Practical Conference Osaka, Japan 29-31 January 2020,189-193.
12. Шерзод Иброим Ўғли Иброимов, & Махмуджон Жалолитдинович Болтаев (2020). ЎЗБЕКИСТОН ТОҒ-ВОДИЙЛАРИНИНГ ЭКОТУРИСТИК ИМКОНИЯТЛАРИ ВА УЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ. Academic research in educational sciences, (1), 21-26. doi: 10.24411/2181-1385-2020-00004

13. Фуркат Туракулович Ражабов, & Азиза Абдуллаевана Олимова (2020). ТАЪЛИМ МУАММОЛАРИ ЕЧИМИДА ИННОВАЦИОН КЛАСТЕРНИНГ АҲАМИЯТИ (ГЕОГРАФИЯ ТАЪЛИМИ МИСОЛИДА). Academic research in educational sciences, (3), 697-702.
14. Иброимов, Ш. Махмуд Болтаев, & Максуда Сатторова (2020). МАКТАБ УКУВЧИЛАРИ ОНГИДА РЕКРЕАЦИЯ ТУШУНЧАСИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ. Academic research in educational sciences,(3), 146-151.
15. Rajabov Furkat Turakulovich, Sattarov Abdisamat Umirkulovich (2020) FARMS OF UZBEKISTAN: DEVELOPMENT, SPECIALIZATION, GEOGRAPHY. Journal of Critical Reviews, 7 (6), 1189-1196. doi:10.31838/jcr.07.06.214
16. Иброимов, Ш. И. У. Мансур Фарманович Бурибеков, & Максуда Анвар Кизи Сатторова (2020). ЁШ АВЛОДГА ЭКОЛОГИК ТУРИЗМНИНГ МАЗМУН-МОХДЯТИНИ ЕТКАЗИШ. Academic research in educational sciences,(3), 275-279.
17. Radjabov, F. (2020). Describe the Individual Food Industry Contents and their Role in the Delivery of Agricultural Products. International Journal of Progressive Sciences and Technologies, 19(1), 292-294.
18. Шерзод Иброим Ўғли Иброимов (2020). РЕКРЕАЦИЯ ВА ЭКОТУРИЗМ ЖИҲАТЛАРИ (САМАРҚАНД ВИЛОЯТИ) МИСОЛИДА. Academic research in educational sciences, (4), 486-491.
19. Turakulovich RF (2020). Dynamics and Regional Features of Agricultural Production. In the Republic of Uzbekistan. International Journal of Psychosocial Rehabilitation, 24 (2), 1264-1269.
20. Sherzod Ibroim Ogli Ibroimov, & Abdurauf Abdurahim Ogli Yusubaxmedov (2020). O'ZBEKISTON HUDUDINI TIBBIY-GEOGRAFIK BAHOLASH USULLARI. Academic research in educational sciences, (4), 418-424.
21. Komilova, N. K., Haydarova, Ş. A., Xalmirzaev, A. A., Kurbanov, S. B., & Rajabov, F. T. (2019). Territorial Structure of Agriculture Development in Uzbekistan in Terms of Economical Geography. Journal of Advanced Research in Law and Economics, 10(8 (46)), 2364-2372.
22. Шерзод Иброим Ўғли Иброимов (2020). ГЕОГРАФИЯ ДАРСЛАРИДА ТАЛАБАЛАР БИЛИМИНИ НАЗОРАТ ҚИЛИШ УСУЛЛАРИ. Academic research in educational sciences, (4), 412-417.
23. Ibroimov, S. I. (2020). BUGUNGI KUNDA PEDAGOGIK TEXNALOGIYALARNING AHAMIYATI VA ULARNI TARIX DARSLARIDA QO'LLANILISHI. Academic research in educational sciences, (4), 59-63.

24. Шомуродова Шахноза Гайратовна Природные озера Тянь-Шаня в зоне отдыха Чимган-Чарвак // Европейское научное обозрение. 2018. №9-10-1. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/the-natural-lakes-at-the-tianshan-mountains-covered-in-chimgan-charvak-recreation-zone (дата обращения: 15.12.2020).
25. Abdimurotov, OU (2020). XALQARO PISA DASTURI UChUN KELAJAKLARGA GEOGRAFIYA O'QITUVCHILARINI TAYYORLAShNING MUHIMI. Iqtisodiyot va sotsium , (5-1), 3-8.
26. Шерзод Иброим Ўғли Иброимов, & Актути Араповна Туйчибекова (2021). БОШЛАНҒИЧ СИНФ ЎҚИТУВЧИСИ ФАОЛИЯТИДА МУЛОҚОТ МАДАНИЯТИ ВА ПСИХОЛОГИЯСИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ УСУЛЛАРИ (ТАБИИЙ ФАНЛАР МИСОЛИДА). Academic research in educational sciences, 2 (Special Issue 1), 456-471.
27. Sherzod Ibroim Oglu Ibroimov, & Xaytgul Omonboevna Begalieva (2021). БОШЛАНҒИЧ ТАЪЛИМДА “ТАБИАТШУНОСЛИК” ФАНИНИ ЎҚИТИШНИНГ АҲАМИЯТИ. Academic research in educational sciences, 2 (Special Issue 1), 438-445.